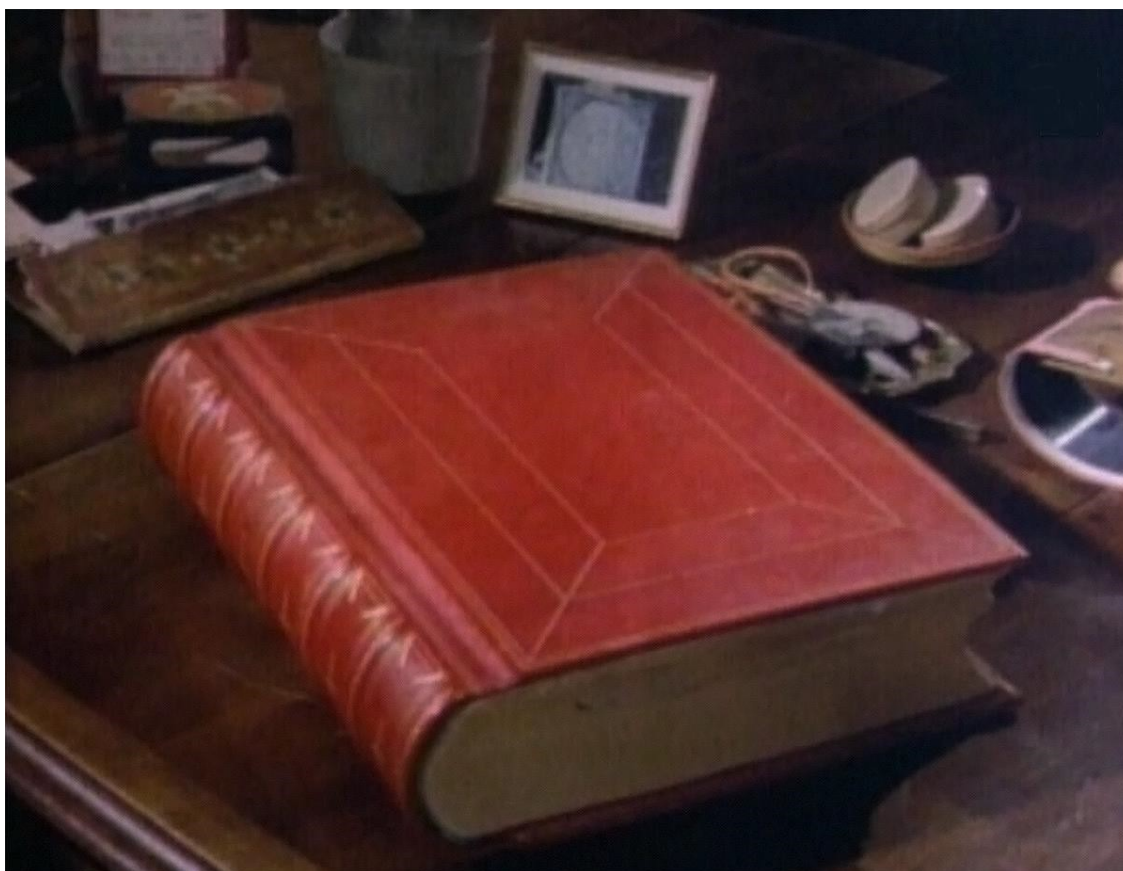

Analytisk psykologi i dag

Under overskriften: ”Analytisk psykologi i dag” på hjemmesiden C.G. Jung i Danmark kan du læse en serie artikler på dansk om den analytiske psykologis grundbegreber i en nutidig fortolkning. Denne sekstende artikel i serien er skrevet af den britiske jungianske analytiker George Bright og oversat til dansk af seniorkandidat ved C.G. Jung Institutet i København, cand.mag. og oversætter Margrethe Haraldsdatter.

Originalartiklerne ligger på IAAP's hjemmeside <https://iaap.org/> og er oversat med forfatterens tilladelse.

Den røde bog

George Bright

Jungs røde bog: *Liber Novus*

Hvor kom den fra, og hvorfor er den vigtig?

1. Hvor kom *Den Røde Bog* fra?

I *Memories, Dreams, Reflections*, da. *Erindringer, drømme, tanker*, skriver Jung: ”Et eller andet inde i mig vidste altid, at jeg var to forskellige.” Den ene var Jungs hverdags-jeg, godt tilpasset verden, ”Den anden derimod var voksen, ja gammel, skeptisk, mistroisk, fjern fra menneskenes verden. Men stod naturen nær ligesom jorden, solen, månen . . . og fremfor alt natten, drømmen og alt, hvad ”Gud” ellers kunne vække til live i mig”

Jung understreger, at dette [”Spillet og modspillet mellem personlighederne nr. 1 og nr. 2”] ”intet [har] til fælles med ”spaltning” i traditionel medicinsk forstand. Tværtimod, det spilles af alle mennesker” (1963, p. 55), [dansk oversættelse ved Dita Mendel, s. 46f]

I 1903 valgte Jung psykiatrien som sin profession i håb om, at den ville trække på begge disse facetter, og han blev ansat på Burghölzli Hospital. Men forskningstilgangen på Burghölzli satte Jungs praktiske og tilpassede første personligheds interesser i forgrunden på bekostning af hans anden personlighed. Han var banebrydende for en innovativ videnskabelig tilgang i ordassocationstesten og var medvirkende til at introducere psykoanalysen på Burghölzli. I omkring et årti synes hans anden personligheds interesser således at være blevet skubbet til side.

I 1912 udgav Jung et større studie, som i *Collected Works* fik titlen *Symbols of Transformation*. Denne version er imidlertid Jungs revision fra 1952 og udelader vigtige passager fra originalen. Henvisning til disse slettede afsnit giver ledetråde til tilblivelsen af *The Red Book*. Jung skrev i 1912:

”Den religiøse symbolteori er blot en figurativ fortolkning af visse endopsykiske opfattelser [NB: ”blot”], ... Jeg mener, at tro bør erstattes af forståelse, så ville vi beholde symbolets skønhed, men stadig være fri for de deprimerende resultater af at underkaste sig troen. Dette ville være den psykoanalytiske kur mod tro og vantrø.” (1916, n. 42, s. 226) [Bright’s NB og øvrig udhævning; endopsykisk vil sige som kommer indefra; o.a.]

Langt fra myten om, at Jung fornærmede Freud ved at introducere en gyldig religionskategori, ramte Jung i 1912 sin mest hensynsløst reducerende indstilling. Som han skrev til Fader Victor White i 1945: ”Jeg begyndte min karriere med at afvise alt, hvad der lugtede af tro.” (2007, s. 6). I 1913 synes Jung at have haft det, han senere kaldte en enantiodromi, det vil sige, at en ensidig holdning vendes til sin diametrale modsætning.

Onsdag den 12. november 1913 trak Jung sig tilbage til sit arbejdsværelse og påkaldte sin forsømte sjæl affødt af nogle livagtige drømme og et gentaget hypnogogisk [under indsovningen, o.a.] syn:

”Min sjæl, hvor er du? Hører du mig? Jeg taler, jeg kalder på dig – er du der? ... Efter mange års vandring er jeg kommet til dig igen.”

Jung skrev denne meditation ned i sin notesbog. Han brugte den efterfølgende til at åbne kapitel 1 i *Den Røde Bog*. Han fortsatte en række disciplinerede meditationer indtil april 1914, og disse udgør kernematerialet i *Den Røde Bog*. I en serie på over tredive aktive imaginationer registrerede han en proces, der svarer til en indvielse. Senere i 1914 tilføjede Jung endnu et lag tekst og begyndte at omskrive dette materiale til et kalligrafisk bind med titlen *Liber Novus*, det vil sige *Den Nye Bog*. Han fortsatte med at arbejde på denne omskrivning, frit udsmykket med billeder, frem til begyndelsen af 1930'erne og vendte tilbage til at arbejde på den mod slutningen af sit liv. En faksimileudgave af Jungs *Liber Novus* blev udgivet i 2009, og *De Sorte Bøger*, som en stor del af teksten stammer fra, blev udgivet i faksimile med oversættelse i 2020. Disse hidtil upublicerede notesbøger indeholder også yderligere aktive imaginationer fra 1916 til 1932.

I prologen til *Den Røde Bog* præsenteres vi for ”denne tids ånd”, som ”gerne vil høre om nytte og værdi”, og for ”dybets ånd”, som ”tog min tro på videnskaben fra mig, han berøvede mig glæden ved at forklare og ordne ting ... . Dybets ånd tog min forståelse og al min viden og stillede dem til rådighed for det uforklarlige og det paradoksale.” Kan vi betragte Jungs personlighed nr. 1 som hans personlige oplevelse af denne tids ånd, og nr. 2 som forløberer for dybets ånd, som engagerede Jung igen i 1913, og som *Den Røde Bog* er Jungs vidnesbyrd om?

2. Hvorfor er *Den Røde Bog* vigtig?

Den røde bog er vigtig, fordi den endelig afliver nogle af de sejlivede myter, hvormed Jung og hans arbejde er blevet fejldefineret. Den gør det klart, at Jungs arbejde på ingen måde er en freudiansk variant, men har sine rødder i Jungs egen erfaring og i et intellektuelt grundlag, der er væsentligt anderledes end psykoanalysens. Den gør det helt klart, at langt fra at lide af et mentalt sammenbrud i den periode, hvor den blev skrevet (1913-1916), var det uden tvivl de mest kreative år i Jungs liv, hvis samtidige optegnelser vi nu kan studere.

Den er vigtig, fordi den gør os i stand til bedre at forstå Jungs mest betydningsfulde nye psykologiske begreber. Fra 1916 beskrev Jung i datidens medicinsk-videnskabelige sprog de vigtigste psykologiske indsigter, han havde udledt af de erfaringer, som *Liber Novus* er en optegnelse af. Hans mest genkendelige begreber om det kollektive ubevidste, arketyper og individuationsprocessen stammer alle fra denne periode og har deres oprindelse i *Liber Novus*. Et nøje studie af *Liber Novus* afklarer nu, hvad Jung mente med dette begrebsapparat, og frigør det fra senere fejlfortolkninger. Med henvisning til *Den Røde Bog* er vi nu i stand til at stille spørgsmål ved de misforståelser, der har hobet sig op omkring Jungs sproglige nydannelser. For eksempel er ”individuation” ofte blevet diskuteret, som om det var et projekt med selvforbedring eller selvopfyldelse, hvor det bevidste ego i realiteten er projektlederen. Dette står i modsætning til et syn på individuation, der antydes i *Liber Novus* som individets deltagelse i kosmologisk udvikling i tid. I en

tale til et møde med nære analytiske kolleger i Zürich i juni 1914, få uger efter den visionære strøm, som *Den Røde Bog* er en optegnelse af, sagde Jung: ”*Individuation er en proces af absolut fortætning af libido, som ønsker at blive personlig. . . . Ud af denne spænding genereres billederne. Livet fortsætter gennem billeder.*” (Referat fra Analytical Psychology, Union, 14. juli 1914).

Den er også vigtig, fordi Jung fra 1916 omdefinerede psykoterapiens natur og praksis i lyset af sine *Liber Novus*-oplevelser. Psykoterapi skal ikke længere blot betragtes som en behandling af neuroser, men præsenteres også som en universelt gyldig form for højere menneskelig udvikling. Denne omdefinering er beskrevet i *Relationerne mellem Jeget og det ubevidste* (1928).

Liber Novus er vigtig, fordi den giver indsigt i den esoteriske kerne i Jungs tro og praksis. Den indeholder også flere advarsler om, at han ikke skal efterlignes eller kopieres. Det er nu op til alle at finde deres egen vej, ikke at følge Jungs. *Liber Novus* demonstrerer ét menneskes disciplinerede og tankevækkende møde med styrken i de oprindelige kræfter, som Jung efterfølgende kaldte ”det kollektive ubevidste”. Den tydeliggør Jungs forståelse af kosmos’ monistiske natur, hvorfra hans begreber om *participation mystique* og synkronicitet udspringer. Den viser os, hvordan Jung dannede sit syn på forholdet mellem godt og ondt, som han senere uddybede i *Svar på Jobs spørgsmål*. I *Liber Novus* skriver Jung i en livlig tone, som ofte mangler i hans *Collected Works*. Det giver os ny indsigt i hans forståelse af kærlighedens, opofrelsens og lidelsens natur og betydning.

Det viser, at når Jung hævdede at være ”en empiriker”, var det empiriske materiale, han trak på, ofte hans egne erfaringer, som de er nedskrevet i *Liber Novus*. Jung henviste meget sjældent til sit *Røde Bog*-materiale, når han fremførte sine ideer, men foretrak at trække på andres analoge erfaringer. For eksempel bruges hans diskussion af alkymi, taoisme og Nietzsche som midler til at fremføre indsigterne i *Liber Novus*. Det har ofte gjort det vanskeligt at forstå, hvad Jung forsøgte at sige. Sådanne vanskeligheder kan nu løses ved at henvise direkte til hans oprindelige *Liber Novus*-tekst.

Den Røde Bog, Liber Novus er en vanskelig tekst af afgørende betydning for enhver forståelse af Jungs arbejde og psykoterapeutiske tilgang. Den læser, der allerede er bekendt med Jungs arbejde, vil blive udfordret til radikalt at genoverveje mange af de gængse fortolkninger af Jungs ideer. De, der ikke kender til Jungs arbejde, har nu den uvurderlige, men krævende mulighed for at begynde ved begyndelsen.

Referencer

- Jung, C. G. (1928) *The relations between the ego and the unconscious* CW 7
- (1963) *Memories, Dreams, Reflections* ed. A. Jaffé. London: Collins and Routledge & Kegan Paul.
  - (2009) *The Red Book Liber Novus* Ed. Sonu Shamdasani transl. Mark Kyburz, John Peck & Sonu Shamdasani. Philemon Series. New York & London: W. W. Norton
  - (1916) *The Psychology of the Unconscious: A Study of the Transformations & Symbols of the Libido*, Bollingen Series, XX. Princeton: Princeton University Press
- Lammers, A. C. & Cunningham, A. (2007) *The Jung-White Letters*, Philemon Series. Hove & New York: Routledge

På dansk foreligger

- Jung, C. G. *To skrifter om analytisk psykologi*, Gyldendal 2001, indeholdende:
- (1943) *Om det ubevidstes psykologi*, oversat af Lene Byrith
  - (1935) *Relationerne mellem Jeget og det ubevidste*, oversat af Preben Grønkjær
  - (1952) *Svar på Jobs spørgsmål*, Gyldendals Uglebøger 1971, oversat af Ulrik Skouenborg
  - (1961-63) *Erindringer, drømme, tanker*, Aniela Jaffé (red.), Lindhardt og Ringhof 1984 og senere, oversat af Dita Mendel

George Bright er uddannet og superviserende analytiker i *The Society of Analytical Psychology*. Han har privat analytisk praksis i London.

Sammen med Diane Zervas Hirst og Katerina Sarafidou har han siden 2016 faciliteret *The Circle of Analytical Psychology* (<http://thecircleofanalyticalpsychology.org.uk>), som tilbyder et toårigt program til at læse *Den Røde Bog i dybden*, og som nu også tilbyder en læsegruppe til at studere *Jungs Sorte Bøger*.